

RELIGION OG LHBTI- RETTIGHETER

ET LIBERALT PERSPEKTIV

Utgitt av det europeiske liberale forum, European Liberal Forum, i samarbeid med LibMov – Movimento Liberali og LGBTI Liberals of Europe. Delfinansiert av det europeiske parlamentet. Synspunktene uttrykt i dette dokumentet er forfatterens egne, og reflekterer ikke nødvendigvis synspunktene til det europeiske parlamentet eller European Liberal Forum.

The European Liberal Forum (ELF) er den offisielle organisasjonen til det europeiske liberale parti, ALDE. Sammen med våre 46 medlemsorganisasjoner arbeider vi i hele Europa for å bringe nye ideer til torgs i den politiske debatten, tilby en plattform for diskusjon og gjøre innbyggere i stand til å la deres stemmer bli hørt.

LibMov er en tankesmie grunnlagt av italienske ALDE-medlemmer, med mål om å fremme liberalismen i Italia og gjenforene alle italienske liberale som mener det er på høy tid at de igjen tar sin plass i den italienske offentlige debatten og det italienske politiske systemet.

LGBTI Liberals of Europe er en paraplyorganisasjon som har som mål å kjempe for rettighetene og friheten til lesbiske, homofile, bifile, trans- og intersex-personer og deres familier. Vi ble grunnlagt i Stockholm i august 2018 og samler liberale LHBTI-organisasjoner og partier under oss.

Tommaso Virgili, Ph.D er postdoktorforsker ved WZB Berlin Social Science Center. Han samarbeider også med ulike tankesmier, blant dem Humanists International, der han bidro til en rapport om tankefrihet i 2020 – Freedom of Thought Report. Hans forskningsinteresser er i hovedsak islamisme og radikaliserings, liberal islam og menneskerettigheter.

Matteo Gemolo, Ph.D er musikolog og politisk kommentator, og blir ofte invitert som foredragsholder til prestisjetunge akademiske institusjoner som University of Huddersfield, Goldsmith University of London og Royal Northern College of Music Manchester. Han skriver også som spaltist om menneskerettigheter, yttringsfrihet og sekularisme i magasiner som European Eye on Radicalization, Gli Stati Generali og MicroMega.

Utgitt 2021

European Liberal Forum www.liberalforum.eu

Narrativ

Tommaso Vigili og Matteo Gemolo

Prosjektledere

Hver mann har en eiendom i sin egen person

John Locke, 1690

BAKGRUNN

Verken før eller nå har forkjempere for LHBTTI-befolkningen i særlig grad kunnet finne allierte blant institusjonaliserte religioners rekker. Tiden trenger ikke skrus tilbake til middelalderen eller viktariatiden for å avdekke en rekke religiøst inspirerte fordommer, hat og vold overfor homofile. Vi finner flere tilfeller av denne tendensen over hele verden, fra ulike kulturer og religioner.

I et åpent brev fra april 2009 legger pave emeritus Benedikt XVI skylden for den katolske kirkens sexskandaler både på homofili og på sekstitallets seksuelle revolusjon: «Ved flere presteseminarer ble homoseksuelle klikker etablert. De handlet mer eller mindre åpent og endret klimaet i seminarerne betraktelig.»¹

Vi finner tilsvarende fordømmelse av homofili blant ortodokse jøder.²

LHBTTI-fiendtlig retorikk er blitt ledemotivet for østeuropeiske nasjonalister, som ønsker å fremstille LHBTTI-rettigheter som farlige, fremmede trusler som vil undergrave deres tradisjonelle, kristne verdier. I august 2019 fikk erkebiskopen av Krakow, Marek Jedraszewski, applaus for sin LHBTTI-fiendtlige preken under markeringen av 75-årsjubileet for Warsawaoppstanden, der polske motstandsstyrker kjempet mot nazistisk okkupasjon. Han framstilte Polen som beleiret av en «regnbuefarget landeplage» bestående av LHBTTI-aktivister.³

I Russland har Putin og den ortodokse kirken funnet et sterkt propagandafundament i kampen mot LHBTTI-rettigheter som forsvar av «tradisjonelle verdier», og Moskva har hittil unngått ikke bare å slå ned på, men også å etterforske pogromene mot homofile som ble ledet av det tsjettjenske islamistregimet.⁴

---

1 Philip Pullella, 'Ex-Pope says sexual revolution led to abuse crisis, sparking debate' <<https://www.reuters.com/article/us-pope-abuse-benedict/ex-pope-says-sexual-revolution-led-to-abuse-crisis-sparking-debate-idUSKC-N1RN0WI>>

2 <https://www.myjewishlearning.com/article/judaism-and-the-lgbtq-community-an-overview/>

3 Marcin Gocłowski, 'Liberals fear unrest as Poland Catholic Church doubles down on anti-gay rhetoric' <<https://www.reuters.com/article/us-poland-lgbt-bishop/liberals-fear-unrest-as-poland-catholic-church-doubles-down-on-anti-gay-rhetoric-idUSKCN1US1EN>>

4 Yuri Guaiana, ed., *Il lungo «inverno democratico» nella Russia di Putin* (Turin: Diderotiana Editrice, 2019).

Tross sine svakheter er liberalisme og sekularisme fremdeles de beste verktøyene for å beskytte medlemmer av ethvert samfunn; i sekulære, liberale demokratier kan ingen ideologi settes over individuelle rettigheter, heller ikke religiøst funderte ideologier.⁵

Dette er dessverre ikke tilfellet for de fleste land med muslimsk flertall, der likekjønnede forhold fremdeles er kriminaliserte. I mange muslimske land i Afrika og Midtøsten risikerer homofile fengselsstraff, som ofte – når det gjelder menn – er utfallet av analundersøkelser.⁶ Andre steder reder shariabaserte lovverk grunnen også for dødsstraffer ved steining, skyting, henging og halshugging. Dette kan forekomme i land som Afghanistan, Brunei, Mauretania, Nigeria, Pakistan, Qatar, Saudi Arabia, Somalia, Yemen, De forente arabiske emirater og Iran (som, tross dette, tillater kjønnsbekreftende kirurgi for transpersoner).⁷ I tillegg til dette er utenomrettslige henrettelser og æresdrap vanlig praksis, begått av islamistiske militser (som IS, Hamas, Hezbollah, Houtis) eller til og med slektninger.⁸

Fjernt fra slike fanatiske og voldelige holdninger, kan religiøs overbevisning også være en progressiv drivkraft.

Så tidlig som i 1972 ble den første jødiske organisasjonen dannet i London under navnet Jewish Gay Group, jødisk homogruppe. Kort etter dette ble Beth Chayim Chadashim den første åpent homofile synagogen i Los Angeles, etterfulgt av framspringet av flere andre homofile og lesbiske jødiske organisasjoner i Boston, Miami, Philadelphia, San Francisco og Washington D.C.⁹ Den italienske minoritetskirken Protestant Waldensian Church begynte fra midten av 1970 å vise liberale holdninger overfor homoseksualitet.¹⁰ I 2009 gikk den svenske kirken offisielt ut med sin

---

⁵ Giulio Ercolessi, *Liberalism and Definitions* (conference paper, Southern European School of Liberalism, Santiago de Compostela, Galicia, Spain, Sept. 2013 published by ELF, Brussels 2013.)

⁶ <<https://www.humandignitytrust.org/lgbt-the-law/map-of-criminalisation/>> <https://www.hrw.org/report/2016/07/12/dignity-debased/forced-anal-examinations-homosexuality-prosecutions>

⁷ Lucas Ramón Mendos, 'State-Sponsored Homophobia 2020: Global Legislation Overview Update' (Geneva: International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA), 2020), 31, https://ilga.org/downloads/ILGA_World_State_Sponsored_Homophobia_report_global_legislation_overview_update_December_2020.pdf.

⁸ <https://www.counterextremism.com/content/isis-persecution-gay-people>; <http://www.thetower.org/article/will-yemens-gay-community-survive-the-iran-backed-militias-trying-to-take-over/>; <https://www.economist.com/open-future/2018/06/06/how-homosexuality-became-a-crime-in-the-middle-east>; <https://www.newsweek.com/prominent-hamas-commander-was-executed-after-accusations-gay-sex-432343>; <https://www.smh.com.au/lifestyle/it-cant-get-any-worse-than-being-gay-in-syria-today-20151001-gjze4o.html>; <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2014/05/prejudice-turkey-against-homosexuals.html>. Tommaso Virgili, own interview with gay Lebanese refugee from a family affiliated with Hezbollah, Brussels, September 2019.

⁹ Frank Giaoui et al., *Kol Koleinu, From The Closet to the Bimah. A Legacy for Future Generations And All Communities. 'Keshet Ga' avah: The World Congress*, 2018.

¹⁰ Paolo Ricca (ed.), *Omosessualità e coscienza cristiana*, Claudiana, 1976.

støtte til likekjønnede ekteskap.¹¹ Da USAs høyesterett i 2015 legaliserte likekjønnet ekteskap for alle amerikanske borgere, bestemte samtidig episkopalkirken i USA at de ville tillate likekjønnet ekteskap mellom sine medlemmer.¹²

I 2019 tok den London-baserte, frivillige LHBTIQ-organisasjonen Imaan initiativ til folkefinansiering av den første muslimske LHBTI-pridefestivalen under parolen «vi har ikke bare én identitet».¹³ Dette følger etter dannelsen av mange «liberale moskeer» verden over, der menn og kvinner ber sammen og LHBTI-personer ønskes velkomne.¹⁴ I Frankrike kan til og med en homofil imam gifte seg med sin partner.¹⁵

Tross sin egennyttighet er ønsket om å skape balanse mellom religiøs overbevisning og menneskerettigheter også et skritt framover på veien mot reform for mange religiøse grupperinger i sekulære samfunn. Religion kan verken aksepteres blindt eller avskrives som en reaksjonær strømning for å ta folk tilbake til mørkere tider. Også i mange LHBTI-personers øyne er religion et viktig element i deres individuelle identitetsbygging. Religion må derfor diskuteres åpent og ærlig, både hva angår positive og negative konsekvenser.

HVA ER «IDENTITETER»?

Først og fremst må det komplekse forholdet mellom LHBTI-rettigheter og religioner settes i kontekst med individuelle identiteter.

Definisjonen av ens identitet er en lang, inngående og ofte intens prosess. Noen aspekter av den er biologisk bestemt, andre synes mer flytende og er derfor vanskeligere å definere. Fragmenter av vår identitet gjennomgår noen ganger ustanselige og varige bearbeidelser. Å håndtere sin seksuelle legning og kjønnsidentitet kan for mange være utfordrende, mens det for andre kan være enkle fakta man tar for gitt. Seksuell legning og kjønnsidentitet har stått i sentrum av evigvarende, vitenskapelige og religiøse debatter, uten å kunne fremkalle noen konsensus:

«Seksuell legning og kjønnsidentitet forblir kontroversielle tema for mange samfunn og sosiale lag, noe som er særlig fremtredende i enkelte religiøse tradisjoner. Den offentlige debatten om LHBTI-rettigheter er også ofte blitt fremstilt som en kamp mellom «de religiøse mot de homofile». Mange religiøse ledere har ettertrykkelig fordømt homoseksuelle relasjoner som umoralske.

---

11 <https://www.thelocal.se/20091022/22810>

12 <https://www.hrc.org/resources/stances-of-faiths-on-lgbt-issues-episcopal-church>

13 Cherry Wilson & Michael Baggs, 'LGBT Muslim Festival: We don't have just one identity' <<https://www.bbc.com/news/newsbeat-49796967>>.

14 Rayana Khalaf, 'Take a look at these progressive mosques around the world' <<https://stepfeed.com/take-a-look-at-these-progressive-mosques-around-the-world-2287>>.

15 Ibid.

Noen finner berettigelse for sitt ståsted i sine tradisjoners hellige tekster. Andre appellerer til moralprinsipper, offisiell lære eller teologisk utlegning for å begrunne fordømmelsen av homoseksuell atferd».16

Uten å legge forforståelser fra slike hensyn til grunn, synes det nødvendig å bemerke at religiøse og seksuelle identiteter virkelig er svært ulike i sin natur. Der førstnevnte i sin helhet stammer fra et valg, og derfor kan assimileres i politiske eller ideologiske tilhørigheter, er den andre like fleksibel bare når det kommer til seksuell handling, men ikke hva angår seksuell tiltrekning, som ikke er resultatet av et villet, bevisst valg.

Med andre ord: Om vi plasserer identiteter på et spekter, der den ene siden representeres av uforanderlige biologiske karakteristika (for eksempel hudfarge) og den motsatte siden av rent viljesstyrte tilhørigheter (for eksempel politisk parti), kan vi si at «seksuell legning» og «kjønnsidentitet» ligger mye nærmere den første siden, mens «religion» plasserer seg nærmere den andre.

Dette premisset er grunnleggende viktig, da det plasserer debatten i korrekt rammeverk. For det første kan religiøs identitet endres, justeres, og formes gjennom ren vilje, noe som ikke er tilfelle for seksuell legning eller kjønnsidentitet. For det andre kan religion beskrives som et system av læresetninger og verdier (i likhet med politiske ideologier), mens seksuell legning og kjønnsidentitet, akkurat som rasetilhørighet, er verdinøytrale. Mens religiøs eller politisk tilhørighet kan – eller faktisk bør – undergå rasjonell gransking, kan seksuell legning derfor ikke behandles likt, fordi det ligger utenfor rasjonelle prosesser.

Dette hindrer selvfølgelig ikke en diskusjon om tildeling av rettigheter på grunnlag av en spesifikk seksuell legning eller kjønnsidentitet, det være seg heterofil, bifil, homofil, ciskjønnnet, transkjønnet eller alle sjatteringer mellom dem. Likevel må debatten kontekstualiseres slik: Finnes det gode argumenter blant religioners framlegg om LHBTI-rettigheter (eller mangel på dem) som liberale demokratier burde ta hensyn til for deres rasjonelle gyldighets skyld?

RELIGION SOM IDEOLOGI

Som framlagt over, er enhver religion en sosial, historisk og moralsk konstruksjon. Den er på ingen måte medfødt, med mindre vi aksepterer det apodiktiske argumentet om hellighet – altså enkelt sagt Guds vilje – som selvfølgelig er uakseptabelt i en sekulær stat basert på premisset om nøytralitet mellom immanente eller transcendentе verdensbilder.17

Etter denne forståelsen er religiøs tro et system av læresetninger og dogmer som legitimt kan granskes og kritiseres. Selv om angrep på dogmer ofte feilaktig sammenflettes med stigmatisering

---

16 Mark Barwick, 'LGBT People, the Religions & Human Rights in Europe' (conference paper, Human Rights Without Frontiers International, 2013) p. 7. For further definitions of the different sexual behaviors, id. pp. 9-10.

17 Alice Donald and Erica Howard, 'The right to freedom of religion or belief and its intersection with other rights' (research paper, ILGA-Europe, January 2015).

av troende, må disse to holdes separate – akkurat som kritikk mot et politisk parti ikke regnes som en direkte diskreditering av dets medlemmer.

Derfor må en sekulær stat absolutt avvise slike konsepter som «islamofobi», «kristenhetsfobi», «jødedomsfobi» osv. fordi de har som mål å beskytte religioner, ikke troende, fra injurier, og med dette representerer fordekte forsøk på å innføre blasfemilover i et liberalt, demokratisk system og forkle ortodoks sensur som menneskerettighetsfremmende.¹⁸

Tvert imot har en stat plikt til å beskytte individer mot angrep og diskriminering basert på deres tro eller bakgrunn, med særlige hensyn til minoriteter. Fra dette perspektivet går de offisielle definisjonene til EU i kampen mot «muslimhat»¹⁹ og «antisemittisme»²⁰ i riktig retning.

Ingen ideologi står over granskning, latterliggjøring og kritikk, særlig når de innebefatter diskriminering og menneskerettighetsbrudd. Religioner inkludert.

OM INDIVIDUELL FRIHET

Selve fundamentet for en liberal, demokratisk stat, beskrevet av John Stuart Mill nesten tre århundrer tilbake, forblir i dag den samme:

«Den eneste hensikt med hvilken makt med rette kan utøves overfor noe medlem av et sivilisert samfunn, mot hans vilje, er for å unngå skade på andre. Hans eget beste, det være fysisk eller moralsk, er ikke tilstrekkelig årsak. Han kan ikke med rette tvinges til handling eller avhold fordi det ville være ham bedre, fordi det ville gjøre ham lykkeligere, fordi det i andres mening ville være klokt eller endatil riktig. Disse er gode grunner for å forhandle med ham eller råde ham, eller overtale ham eller be ham, men ikke for å tvinge ham, eller yte ham noe ondt om han skulle velge annerledes. For å berettige dette må handlingen som det er ønskelig å styre ham fra være egnet å skape ondt for en annen. Den eneste del av noens handlinger som han er ansvarlig overfor sam-

---

18 Leonard Leo, Felice Gaer, and Elizabeth Cassidy. 'Protecting religions from "defamation": a threat to Universal Human Rights standards.' *Harvard Journal of Law and Public Policy* 34, n. 2 (2001) pp. 769-784. See also Haarscher, Guy. «Rhetoric and its Abuses: How to Oppose Liberal Democracy While Speaking Its Language.» *Chicago-Kent Law Review*, n. 83 (2008): 1225-1258.

19 Begrepet "muslimhat" beskriver godt det fenomenet den europeiske kommisjonen ønsker å sette søkelys på. Dette består av å forebygge og bekjempe hatprat, hatkriminalitet og diskriminering rettet mot grupper eller individuelle medlemmer av slike grupper basert på deres religion eller etniske bakgrunn. https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/combating-anti-muslim-hatred_en

20 Basert på arbeidsdefinisjonen til *International Holocaust Remembrance Alliance*: «Antisemittisme er en viss oppfattelse av jøder som kan beskrives som hat overfor jøder. Retoriske og fysiske manifestasjoner rettes mot jødiske eller ikke-jødiske personer og/eller deres eiendom, mot jødiske samfunnsinstitusjoner og religiøse fasiliteter.» <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/combating-antisemitism_en>.

funnet for, er dem som angår andre. I den del de bare angår ham selv, er hans egenrådighet i sannhet absolutt. Over ham selv, hans eget legeme og sinn, råder bare individet.»²¹

Med andre ord: Negative friheter²² må i prinsippet være absolutte. Intet individ bør utsettes for noen tvang angående deres livsvalg og atferd som bare angår dem selv – hvorav seksuell utfoldelse er eksempelet for kroppslig autonomi par excellence.

I vårt temas kontekst er det essensielt å huske at prinsippet om ikke-innblanding bør gjelde ikke bare overfor staten, men også overfor ens gruppe. I praksis betyr dette at et religiøst samfunn har muligheten til å bannlyse et av sine medlemmer på grunn av deres seksuelle legning eller kjønnsidentitet på religiøst nivå, da dette forholder seg til teologiske argumenter utenfor denne tekstens omfang. Men gruppen, samfunnet, kirken, eller en hvilken som helst kollektiv størrelse, må aldri nyte tvangsmakt overfor individer på sivilt nivå.

Dette leder oss til å håndtere det kinkige spørsmålet om gruppers versus individers rettigheter.

I følge kommunitariske teorier er «grupper» like reelle enheter som «individer»²³ og skal derfor nyte spesifikke rettigheter ikke bare ut fra summen av de individuelle rettighetene til gruppedlemmene, men også som overgår dette.²⁴ På samfunnsnivå medfører dette ofte et multikulturelt perspektiv som ser samfunnet som en sidestilling av en rekke «homogene grupper» med sine egne spesifikke og ofte innbyrdes motstridende interesser.

Siden tidlig på 1990-tallet har en postkolonial og postmodernistisk diskurs, først begrenset innenfor amerikansk akademias vegger, spredd seg i alminnelig, offentlig debatt, til forsvar for den regressive tanken om at fremmede kulturer og tradisjoner har krav på beskyttelse og særrettigheter av den grunn alene at de er minoriteter i et multikulturelt samfunn. Introduksjonen av islamistisk lovverk i vestlige rettssystemer (f.eks. Islamic Sharia Council og Muslim Arbitration Tribunal i Storbritannia) er et perfekt eksempel på hvordan europeiske borgere fremdeles kan bli behandlet ulikt for loven, noe som er realiteten for en rekke britiske, muslimske kvinner som har søkt om skilsmisse hos Islamic Sharia Council og blitt tvunget til å tilbakebetale sin medgift.²⁵

På denne måten åpner multikulturalismen dørene for dannelsen av parallelle samfunn der ekstremistiske holdninger ofte tolereres i kulturrelativismens navn. Selv menneskerettighetene står i fare for å bli sugd inn i den postkolonialistiske kritikken av vestlig kulturell imperialisme²⁶, som til

---

²¹ John Stuart Mill, *On Liberty*, 1859.

²² Isaiah Berlin, *Four Essays On Liberty*, (Oxford: Oxford University Press, 1969)

²³ Modood, cit. in Anna Triandafyllidou, 'The multicultural idea and Western Muslims', in *Routledge Handbook of Islam in the West*, ed. Roberto Tottoli, (London; New York, NY: Routledge, 2015), p 220.

²⁴ Se Elham Manea, *Women and Shari'a Law* (London & New York: I.B. Tauris, 2016).

²⁵ Jane Corbin, 'Are Sharia councils failing vulnerable women?' <<https://www.bbc.com/news/uk-22044724>>.

²⁶ Tariq Modood, *Multiculturalism* (Cambridge: Polity Press, 2007).

syvende og sist unnlater å minne om at «den politiske funksjonen til rettigheter er nettopp å beskytte minoriteter fra undertrykking av majoriteter (og den minste minoriteten er individet)».²⁷

I den muslimske akademikeren og menneskerettighetsaktivisten Elham Maneas ord:

«Når du ser hvor dypt islamister har slått rot i muslimske miljøer, ser du at konsekvensene ikke bare er vold, som vi ofte hører om. Kvinner, barn og minoriteter i disse miljøene er de første ofrene. Vi må tenke på effektene av islamisme for de mest sårbare liksom de videre effektene for sosial samlingskraft».²⁸

En kollektiv forståelse av rettigheter medfører også ofte det notoriske «majoritetstyranniet»²⁹, berettigelsen av påtvingelse av majoritetens verdier på individet. Disse verdiene kan være formet av ulike kulturer og ideologier, inkludert de religiøse.

RELIGION MÅ VÆRE UNDERORDNET INDIVIDUELLE RETTIGHETER

Sekularisme handler ikke bare om å skille «kirke» og «stat». Staten må være garantisten for universalisme og like rettigheter, og aldri gi blankofullmakt til religiøse institusjoner og deres miljøer om å handle som de måtte ønske overfor sine medlemmer.

Dette er grunnen til at «interkulturalisme» ser ut til å være en bedre garanti for sikring av menneskerettigheter enn «multikulturalisme».

«Multikulturalisme» lar ulike etniske, religiøse og sosiale grupper leve side om side uten særlig grad av interaksjon og utveksling. Noen ganger bes myndigheter se gjennom fingrene på unnlater og overtramp for å sikre «fredelig sameksistens» mellom ulike grupper. I stedet befester «interkulturalismen» menneskerettighetenes universalitet og legger vekt på viktigheten av utveksling av erfaringer og tradisjoner for å finne et felles grunnlag for hvert individs likhet for loven. Ingen unntak kan gjøres av hensyn til religiøse, sosiale eller politiske ståsteder.³⁰

Religiøs overbevisning bør anerkjennes av demokratiske land som en grunnleggende rettighet tilhørende individets samvittighet, men ikke få være fremtredende i den offentlige sfæren. I særdeleshet må ingen religiøs eller ikke-religiøs ideologi få true individuelle rettigheter. Derfor må myten om en påstått kontrast mellom «religionsfrihet» og «LHBTI-rettigheter» knuses; på den ene

---

²⁷ Ayn Rand, *The Virtue of Selfishness* (New York: New American Library, 1964).

²⁸ <https://quillette.com/2018/05/09/elham-manea-fundamentalism-reform/>

²⁹ «Så hva er et flertall sett under ett, om ikke et individ som har meninger og, oftest, interesser motstridende dem til et annet individ man kaller mindretallet? Hvis du innrømmer at et allmechtig individ kan misbruke sin makt overfor sine fiender, hvorfor skal du ikke innrømme det samme overfor flertallet? Har menn ved å samle seg endret karakter? Ved å bli sterkere, er de blitt mer tålmodige overfor hindringer? For min del kan jeg ikke tro det, og makten til å gjøre alt jeg nekter en enkel av mine likemenn, vil jeg aldri overlate til flere.» Alexis de Tocqueville, *Democracy in America*, 1835.

³⁰ Council of Europe, 'White Paper on Intercultural Dialogue "Living Together as Equals in Dignity"' <https://www.coe.int/t/dg4/intercultural/Source/Pub_White_Paper/White%20Paper_final_revised_EN.pdf>.

siden truer den ene ikke den andre, og på den andre siden «slutter din frihet til å svinge din knyttneve der min nese begynner». Dette medfører at ingen kan påberope seg «religiøse følelser» som en legitim unnskyldning for å diskriminere LHBTI-personer og nekte dem deres rettigheter enten i privatlivet eller til å åpent manifestere sin identitet i det offentlige.³¹

I et sekulært, liberalt, demokratisk samfunn må individer beskyttes fra enhver form for diskriminering og om nødvendig være i stand til å forlate sine egne grupperinger hvis de føler seg truet av deres medlemmer. Lyes Alouane er en fransk homoaktivist med bakgrunn fra Maghreb-regionen som nå er bosatt i Gennevilliers (forstadene nordvest for Paris). Han deltok i en pride-parade i Saint-Denis i juni 2019 for å protestere mot utbredelsen av homofobi i hans eget muslimske miljø. «Alle vet at det er vanskeligere å leve ut sin seksuelle legning og kjønnsidentitet i et arbeidstrøk enn det er i Paris. Det er tabu bare å nevne det [...] Jeg ble fordømt av min egen familie, som sa jeg var «haram» (uren) og at jeg brakte skam over algerierne.»³²

Å se gjennom fingrene på slike fenomener er ikke tillatelig. LHBTI-personer må kunne utforske alle områder i sin søken etter bakgrunnen for homofobi.

Det er essensielt at beslutningstakere og det sivile samfunn samarbeider og hever sine stemmer samlet mot enhver form for intoleranse og diskriminering, uansett hvilke individer, miljøer eller ideologier (religiøse eller ikke) de måtte komme fra.

Å «tolerere de intolerante» er, fra et autentisk liberalt perspektiv, ikke et alternativ.

---

31 To quote a fundamental verdict of the US Supreme Court, "Those in the Los Angeles courthouse could effectively avoid further bombardment of their sensibilities simply by averting their eyes". Supreme Court of the United States, *Cohen v. California*, 1971. The European Court of Human Rights seems much more cautious with "religious sentiments" from this viewpoint.

32 'Homophobie en banlieue ou stigmatisation ? Vif échange à la Gay Pride de Saint-Denis' <<https://francais.rt.com/france/62908-homophobie-banlieue-ou-stigmatisation-vif-echange-gay-pride-saint-denis>>.

APPENDIX

LHBTI Liberals of Europe – resolusjon fra generalforsamlingen i Aten 26. oktober 2019

Religioner og LHBTI-rettigheter: Et liberalt perspektiv

INNLEDNING

Gjennom flere tiår har vår historie vitnet om LHBTI-personers kamp for like rettigheter og likeverd. Det har vært, og er, en kamp mot tradisjonelle, konservative krefter som ofte påberoper seg religiøse overbevisninger når de argumenterer mot likeverd for LHBTI-personer.

I våre samfunn er vi kjent med anti-LHBTI-holdninger fra evangeliske og strengt katolske miljøer. Vårt åpne samfunn står i dag overfor en tilleggsutfordring fra økende innvandring av personer fra konservative muslimske områder som leder til spenninger både overfor jødiske borgere og LHBTI-personer, inkludert dem som har en muslimsk tro. LHBTI-muslimer møter ofte flerfoldig diskriminering på grunn av sin seksuelle legning eller kjønnsidentitet, sin religion og sin migrasjonsbakgrunn.

Mens venstresiden av det politiske systemet underkommuniserer disse spenningene, som er et resultat av den økte innvandringen av personer med konservativ, muslimsk bakgrunn, forsøker høyrefløyens populistiske partier å utnytte temaet for sin politiske vinnings skyld og skaper frykt og fordommer også innenfor LHBTI-miljøene. Som liberale kan vi verken akseptere at konflikten feies under teppet eller at de som forsøker å posisjonere seg som LHBTI-forsvarere i kamp mot islam, selv nekter LHBTI-personer likeverd.

POLITIKKANBEFALINGER³³

- **Menneskerettighetene er individuelle, universelle og ufravikelige. Beskyttelsen av dem er det liberale demokratiets viktigste eksistensgrunnlag.**
- **Offentlige myndigheter på ethvert nivå må holde seg strengt til prinsippet om sekularisme og slik benekte ethvert privilegium for religioner, enten det er av lovmessig, økonomisk eller intellektuell art.**
- **Ingen lover eller regelverk kan tillate miljøer å håndheve kollektive tradisjoner overfor individet. Religionsfriheten kan aldri være en unnskyldning for å betvile andre grunnleggende rettigheter.**
- **Journalister, akademikere, beslutningstakere og intellektuelle må aldri unngå å diskutere, eller også kritisere, religioner og deres lære.**

---

³³ De følgende anbefalingene stammer fra den foregående analysen og tar hensyn til forslagene fra *Liberale Schule und Lebens* resolusjon av 4.11.2018, som følger en pamflett om «LHBTI og islam i Tyskland».

- Lovens håndhevende myndigheter på alle nivåer må sikre adekvat beskyttelse av LHB-TI-personer mot trakassering, vold og diskriminering, i alle nabolag, med særlig fokus på de områdene der homofobiske og transfobiske episoder forekommer.
- Myndigheter må sørge for at enhver religiøs aktør involvert i sosial tjenesteyting direkte eller indirekte støttet eller fremmet av staten, retter seg etter de konstitusjonelle prinsipper som garanterer for individuelle rettigheter og ikke fremmer diskriminerende og autokratiske narrativer eller religionens fortreffelighet framfor loven.
- Vi forventer at alle religiøse samfunn og ledere aksepterer – uten hensyn til deres egen personlige overbevisning eller religiøse dogmer – at våre konstitusjonelle prinsipper gjennomsyrrer all statlig politikk og individuelle rettigheter.
- Mediene må arbeide etter etiske retningslinjer som inkluderer ikke-diskriminering av LHBTI-personer, uavhengig av journalistens personlige, religiøse bakgrunn.
- Offentlige myndigheter, politiske partier og sivile organisasjoner må hver for seg fremme og støtte liberale og progressive religiøse aktører når de integrerer religiøse miljøer i dialog og aktiviteter.
- Skoler skal undervise om mangfold, toleranse og LHBTI-rettigheter, inkludert likepersonundervisning fra LHBTI-personer, for å forebygge fordommer. Staten må fremme og ikke hindre slik undervisning.
- Styresmakter må sikre at LHBTI-asylsøkere og -flyktninger behandles på en ikke-diskriminerende måte og at ingen diskriminering på bakgrunn av religiøs overbevisning finner sted.
- Integrasjonsprogrammer for nykommere må inkludere obligatorisk undervisning om liberale, demokratiske verdier, inkludert LHBTI-rettigheter.
- Søkelys må rettes mot LHBTI-asylsøkeres og -flyktningers erfaringer for å straks kunne motvirke ethvert teokratisk standpunkt samt det populistiske argumentet om at migranter kommer for å «ødelegge europeiske friheter».
- Vi maner til dialog med religiøse miljøer om aksept for LHBTI-personer og deres individuelle rettigheter.